

A telepítési törvény kiszélesíti az állam elővásárlási jogát is. Megengedi, hogy későbben kijelölendő vidékeken, ahol azt birtokpolitikai vagy népesedési szempontok indokolják, az állam az elidegenítési ügylet tudomásulvételét megtagadhassa, anélkül, hogy elővásárlási jogát gyakorolni volna kénytelen.

A telepítési törvénynek tulajdonkorlátozó jogszabályai ellen még jogdogmatikai szempontból sem lehet észrevételt tenni, amennyiben nemzetvédelmi célokat szolgálnak.

*

A Magyar Jogászegylet Civiljogi Szemináriumában dr. Sente Andor ügyvéd előadást tartott *A devizafelár* címen. Előadó mindenekelőtt a felárrendszer keletkezésének gazdasági és devizajogi előzményeit vázolta, majd pedig a felár jogi lényegét taglalta. Részletesen ismertette azokat a szempontokat és érveket, amelyek figyelembevételével a felarat az árfolyam szerves kiegészítő részének lehetne tekinteni; az irányadó gazdasági és jogi szempontok, valamint a fennálló tételes devizajogi szabályok és Nemzeti Bank körlevelek figyelembevételével azonban arra a megállapításra jutott, hogy a felár nem tekinthető az árfolyam szerves kiegészítő részének, hanem egy speciális célt szolgáló: a transzfervesztesség megtérítésére szolgáló sui generis kötelezettség. — Előadó ezután foglalkozott számos, a 300/1936. M. E. sz. rendelet által felvetett problémával és ismertette a Nemzeti Bank vonatkozó gyakorlatát is. Vázolta az 1932. január 31.-i Stichtag jelentőségét, foglalkozott a felárkérdés viszonyával az ú. n. dollár és font-valorizációhoz és részletesen ismertette azokat a problémákat, amelyek a különböző külföldi valuták legújabb leértékelésével kapcsolatban a felárral összefüggésben felmerülnek. Rámutatott annak a kardinális tételnek a gyakorlati fontosságára, hogy felár csupán akkor követelhető, ha a kirovó pénznem külföldi pénznem és ha a bírói ítélet is külföldi pénznemre, nem pedig meghatározott pengőösszegre szól. Végül azzal a kérdéssel is részletesen foglalkozott a bel- és külföldi joggyakorlat és a fennálló kereskedelmi egyezmények és a Nemzeti Bank körleveleinek ismertetése kapcsán, hogy az autorizált pénzügyzetnél való lefizetés bír-e solutios hatállyal. Az előadáshoz dr. Molnár Márton, dr. Gündisch Guido és dr. Beck Salamon ügyvédek szóltak hozzá.

Gyorsírási javaslatok a polgári és büntető perrendtartás küszöbön álló reformjához. Dr. Kielényi Jenő ügyvéd, aki már évek óta foglalkozik a gyorsírásnak a polgári és büntető perben való fokozottabb alkalmazásának kérdésével a Magyar Gyorsírók Országos Szövetsége felkérésére e kérdésekről nagysikerű előadást tartott.

Előadásában rámutatott arra, hogy a jelenlegi-büntető és polgári perrend, csak korlátozott mértékben teszi lehetővé a gyorsírók alkalmazását, holott az anyagi igazság érdekében fontos volna, ha a tárgyalásokról fontosabb ügyekben hiteles gyorsírási feljegyzések is készülhének.

Ennek érdekében részletes javaslatokat terjesztett elő, amelyek egyrésztől biztosítanák a gyorsírási feljegyzések teljes szakszerűségét, megbízhatóságát és hitelességét, másrésztől pedig azt, hogy amikor a felek bármelyike kéri a gyorsíró alkalmazását, és a gyorsírási feljegyzések költségeit előlegezi, úgy a bíróság e kérelmet a lehetőség határain belül teljesíteni legyen köteles. Eddig ugyanis a bíróság a felek ezirányú kérelmét minden indokolás nélkül elutasíthatta, s ez ellen a határozat ellen a fél semmiféle jogorvoslati nem élhetett.

A nagy tetszéssel fogadott előadáshoz hozzászóltak Téglás Géza dr. tvszéki bíró, Halmai Bódog és dr. Gulovics Titusz járásbírák, dr.

Szöke Sándor és dr. Gyenes Ferenc ügyvédek, továbbá Radnai Béla és dr. Nosz Gyula parlamenti gyorsírókai osztálytanácsos.

A Szövetség az előadó javaslatait magáévá téve, felkérte dr. Tráger Ernő kormánybiztost, hogy a reform megvalósítása érdekében a maga részéről is tegye meg mielőbb a szükséges lépéseket az igazságügyi kormányfőnél.

IRODALOM.

Baumgarten Nándor tanulmányai.

Két hatalmas, összesen 1400 lapra terjedő kötetben adta ki a Grill cég a körünkől nemrég távozott Baumgarten Nándor összegyűjtött tanulmányait, melyeket Szladits Károly Hoff György és Szigeti Dezső közreműködésével rendezett sajtó alá.

Szladits Károly írt a gyűjteményhez előszót, amely az elhunyt egyéniségét plasztikusan kidomborító essay számba megy. Teljes képpé egészíti ki azt a mű végén közölt s Kuncz Ödön által Baumgarten Nándorról a Jogászegyletben tartott emlékbeszéd, amely különösen Baumgarten Nándor tudományos munkáját eleveníti fel előttünk.

Szladits és Kuncz írásai már maguk is a liberálisizmus és individualizmus korából elég eleven s rokonszenves képet varázsolnak eléünk, midőn Baumgarten munkáját bemutatják. A színek még élesebbek s a körvonalak még határozottabbak lesznek, ha átnézzük ezt a hatalmas két kötetet, amelyekből egy sokoldalú, harmonikus és öntudatos egyéniség tárul eléünk. Munkája mély átérzése mindannak, amit jogunk, mint a nemzet életére jogászilag fontos szempontot felszínre vetett, de különösen behatóan vizsgálata a szociális és a nemzetközi vonatkozások jelentőségének.

A szociális szempont különösen a régebbi, a nemzetközi szempont az újabb tanulmányokban foglalja el a vezető helyet.

A szociális jogrend és egyéni jog viszonyáról szóló, (I. 21.), a kereskedelmi és munkajogra vonatkozó cikkek, különösen pedig a baleset elleni biztosításról szóló tanulmányok (I. 607—671. és II. 343., 374.), a sztrájkjog elemzése (I. 194.) mind tanuságot tesznek Baumgarten Nándor szociális érzékéről. A nemzetközi vonatkozások első időben leginkább a nemzetközi kereskedelmi jog tekintetében érdekelték őt. Már 1908-ban foglalkozott a külföldi kereskedelmi társaságok jogi helyzetével, (II. 356.), 1913-ban a kereskedelmi társaságok nemzetközi viszonyával (II. 379.), de a békeszerződés megkötése utáni időben nemcsak a kereskedelmi társaságok honosságával (II. 406.), a kereskedelmi társaságok nemzetközi jogi helyzetével (II. 412.), s általában a békeszerződéssel (II. 163.), a nemzeti kisebbségek védelmével (II. 178.). A legutolsó években különösen a nemzetközi bíraskodás volt az, amely Baumgarten Nándort, mint a nemzetközi bíróság tagját élénken foglalkoztatta. E kérdésekre vonatkozó tanulmányait a II. kötet 180—273. oldalain olvashatjuk s azok közül különösen kiemelkedő jelentőségű a nemzetközi bíróságok 1929. és 1930. évi joggyakorlatát tárgyzó műve.